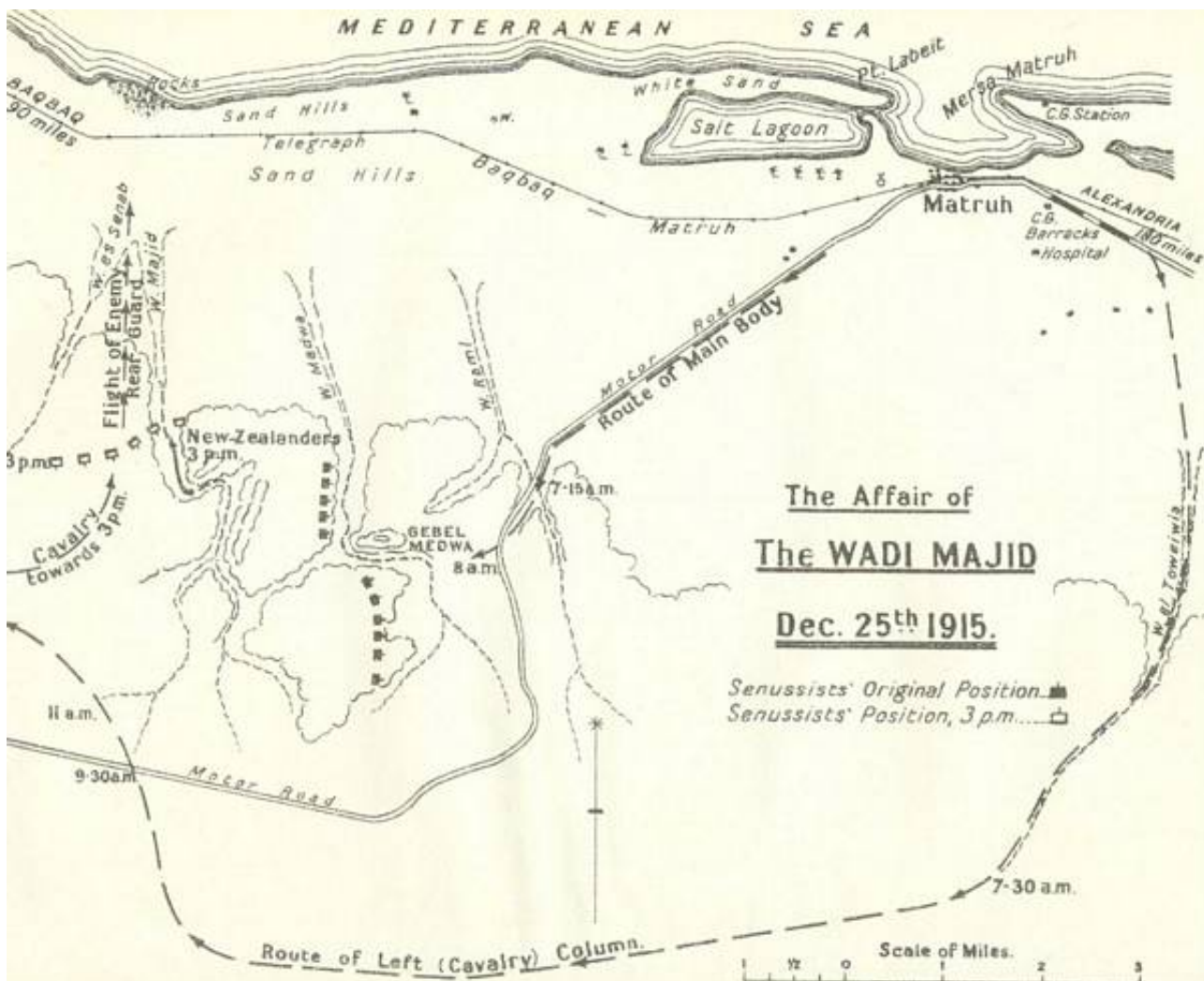

Træfningen ved Wadi Majid (25. december 1915)

Senussiernes enheder koncentrerer sig mod Mersa Matruh og på baggrund af luftrekonoscering anslås den fjendtlige styrke til at bestå af ca. 5.000 mand, fire kanoner og nogle maskingeværer. Halvdelen af styrken skønnedes at være fra senussiernes regulære enheder.

Ja'far selv citeres i Kilde 1 for, at styrken omfattede tre bataljoner (à ca. 300 mand), fire bjergkanoner og to maskingeværer samt talrige beduiner fra stammerne i området. Ja'far beskriver beduinerne som værende loyale mod senussierne, når disse havde medgang, mens de straks trak sig ud af kampen, når det gik senussierne dårligt.

Senussiernes regulære bataljon (*Kaptajn Muhammad Amin Bey*), støttet af en bjergkanon (*Ahmad Mukhtar*) og to maskingeværer (*Kaptajn Nihad Bey*), var sendt mod Daba (Kort 1, Punkt 6) med henblik på at forstyrre forbindelseslinjerne til Alexandria. Styrken farer dog vild i ørkenen og slutter sig, efter træfningen, til hovedstyrken.

Kort 4: Træfningen ved Wadi Majid, 25. december 1915.

Fra Kilde 1.

Den *Khedival Motor Road*, der er markeret på kortet, er opkaldt den tidligere ægyptiske hersker, der havde ladet den anlægge. Vejen beskrives som værende langt fra den almindelige opfattelse af en vej, og omfattede i praksis et område, hvorfra større sten var ryddet, således at denne del af terrænet var lettere fremkommeligt end det omkringliggende.

Under de foregående større og mindre træfninger har senussierne fået en meget stor respekt for de engelske panservogne og deres ildkraft. Man søger derfor at placere sine stillinger i områder, der er sikret

af store klippeblokke eller utilgængelige sandområder.

Den engelske hovedstyrke (Højre kolonne) rykker frem mod senussiernes stillinger ved Wadi Majid, mens rytteriet (Venstre kolonne) indsættes i en langtudgående, omgående bevægelse.

Højre kolonne (*Oberstløjtnant J.L.R. Gordon, 15th Sikhs*)

- Buckinghamshire Yeomanry (en eskadron)
- Notts Battery, Royal Horse Artillery (halvbatteri)
- 1st Battalion, New Zealand Rifle Brigade
- 15th Sikhs (*Major G. Pennefather Evans*)
- 2/8th Battalion, Middlesex Regiment
- South Midland Field Ambulance (en deling)
- Water Section, Composite Australian Army Service Corps (*Kaptajn C. Reynolds*)

Venstre kolonne (*Brigadegeneral J.D. Tyndale-Biscoe*)

- Stab og signaldeling, Composite Yeomanry Brigade
- Notts Battery, Royal Horse Artillery (halvbatteri)
- Duke of Lancaster's Own Yeomanry (to delinger)
- Derbyshire Yeomanry (en deling)
- City of London Yeomanry (to delinger)
- Hertfordshire Yeomanry (en eskadron)
- Australian Light Horse (tre eskadroner)
- Yeomanry Machine Gun Section (tre maskingeværer?)
- South Midland Field Ambulance (minus en deling)

Reserve

- 2 rytterdelinger (unavngivne)
- 1/6th Royal Scots (to kompagnier og maskingeværdelingen)

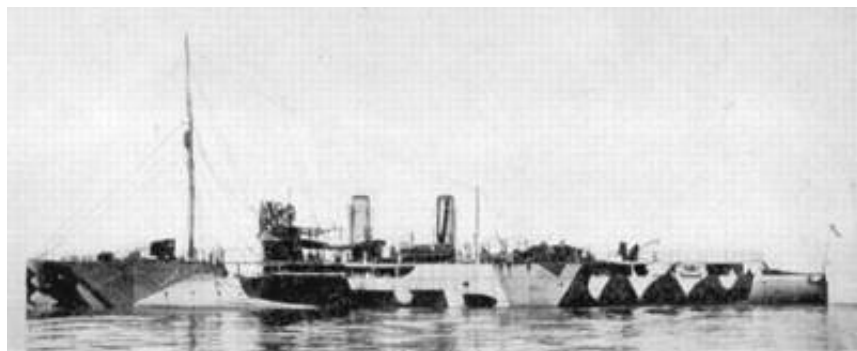
Træn

- 2/8th Middlesex Regiment (to kompagnier til sikring)

Læs mere om træfningen ved Wadi Majid i Composite Australian Light Horse Regiment (Kilde 11).

Støtte fra Royal Navy

Operationerne langs kysten blev støttet af ministrygeren (*sloop*) HMS CLEMATIS, der var af Azalea klassen, en underklasse til Flower Class typen (Wikipedia).

HMS PRIMROSE, søsterskib til HMS CLEMATIS. Fra Flower Class (Jane's Fighting Ships for 1919).

Data

Azalea klassen

Bygget	1915
Bevæbning	2 x 4,7" kanoner eller 2 x 4" kanoner
	2 x 3-pdr luftværnskanoner
Længde	Ca. 76 m
Bredde	Ca. 9 m
Dybgang	Ca. 3,3 m
Fart	17 knob
Besætning	79 mand

HMS Clematis patruljerede langs kysten for at hindre yderligere tilførsel af våben til senussierne, og bl.a. under træfningen ved Wadi Majid 25. december 1915 støttede den operationerne i land med ild fra sine kanoner.

Skydningen blev gennemført på afstande ud til 9 km [42](#)). Kilde 3 omtaler skydningen som *accurate and useful*, men ikke hvorledes ilden blev observeret/koordineret.

Ja'far Pasha beskriver ilden som ganske voldsom, og med stor moralsk effekt på senussierne.

HMS LILY.
Fra Royal Navy Vessels (Clydebuilt Warships).

Et søsterskib, HMS LILY, der var af Acacia klassen, opererer også langs kysten, bl.a. i samarbejde med et australsk kamelkompagni.

I marts 1916 landsættes en mindre styrke ved Port Suliman (Port Bardia), hvor tyske ubådsinstallationer ødelægges. (Kilde 10)

Omstrukturering af Western Frontier Force

Efter tilbagetrækningen fra Gallipoli og tilgangen af nye enheder ændres sammensætningen af Western Frontier Force efterhånden, og noget af det improviserede præg forsvinder.

Generalmajor William Peyton.

Fra Kilde 10.

Den hidtidige chef for Western Frontier Force, generalmajor A. Wallace, der oprindeligt var ankommet til Ægypten som chef for 11th Indian Division, havde længe været plaget af eftervirkningerne af et gammelt sår, og under indtryk af planerne for en generobring af Sollum indgav han sin afskedsbegæring.

Som ny chef for Western Frontier Force udnævntes generalmajor William Peyton, der fra 31. august 1914 til januar 1916 havde været chef for 2nd Mounted Division, og havde ført disse Yeomanry enheder under felttoget på Gallipoli.

General William Peyton (1866-1931) [43](#)) havde tidligere gjort tjeneste i den ægyptiske hær, i Sudan 1896-1908. General Peyton var egentlig udset til at være chef for de styrker, der forsvarede oaseområderne vest for Nilen.

I januar 1916 ankommer 1st South African Infantry Brigade (*Brigadegeneral Henry Lukin*) [44](#)) til Ægypten fra England og dele af brigaden sendes til Mersa Matruh. Hertil ankommer også:

- En kanondeling fra Hong Kong and Singapore Mountain Battery [45](#))
- Et kompagni fra Australian Camel Corps
- Elementer fra et ingeniørkompagni fra Kent (sandsynligvis 1/1st og/eller 1/2nd Kent Field Company) [46](#)).
- Det engelske felthospital, omtalt under Sanitetsenheder, tilgår sandsynligvis også januar/februar 1916.

Den sammensatte rytterbrigade opløses og erstattes af 2nd Mounted Brigade, fra general Peyton's 2nd Mounted Division. Nogle af enhederne tilknyttedes dog til 2nd Mounted Brigade. Også to af eskadronerne fra Australian Light Horse sendes tilbage til deres moderenheder, som nu er under genopstilling efter Gallipoli felttoget. Senere følger resten af de australske enheder.

Den bataljon, som hidtil havde været ankerpunktet blandt de sammensatte enheder og de ikke fuldt uddannede engelske infanteribataljoner - 15th Ludhiana Sikhs - forlader fra 28. januar 1916 Mersa Matruh og sendes til Indien.

Træfningen ved Halazin (23. januar 1916)

Optakten til denne træfning minder om de foregående ... På baggrund af luftrekognoscering konstateres en større fjendtlig teltlejer ca. 40 km sydvest for Mersa Matruh. Antallet af telte anslås til ca. 350 telte (inklusive Storsenusiens) og der observeres ca. 300 kameler.

General Wallace gør hurtigt klar til at indsætte sine mest mobile enheder, der rykker fra Mersa Matruh om eftermiddagen den 22. januar 1916:

Højre kolonne (*Oberstløjtnant J.L.R. Gordon, 15th Sikhs*)

- Duke of Lancaster's Own Yeomanry (en eskadron)
- Nottinghamshire Battery, Royal Horse Artillery
- 1st Battalion, New Zealand Rifles (*Oberstløjtnant H.T. Fulton*)
- 15th Sikhs (*Major G. Pennefather Evans*)
- 2nd South African Infantry
- 137th Indian Field Ambulance

Venstre kolonne (*Brigadegeneral J.D. Tyndale-Biscoe*)

- Stab og signaldeling, Composite Yeomanry Brigade
- A Battery, Honourable Artillery Company (halvbatteri)
- Buckinghamshire Yeomanry (tre eskadroner)
- Dorset Yeomanry (en eskadron)
- Hertfordshire Yeomanry (en eskadron)
- Australian Light Horse (A Eskadronen)
- Yeomanry Machine Gun Section (tre maskingeværer?)
- 1st South Midland Field Ambulance

General Wallaces stab og reserve

- Signaldeling, Australian Light Horse
- Surrey Yeomanry (to delinger)
- 1/6th Royal Scots (to kompagnier)
- Royal Naval Armoured Car Emergency Squadron (et detachment)

Træn

- Composite Australian Army Service Corps
- 2/8th Middlesex Regiment (to kompagnier til sikring)

Enhederne marcherer med mindst mulig personlig udrustning, hvorfor kapper, tæpper mv. føres på forsyningsvogne.

Fordeling af forsyninger	1. echelon (på "manden")	2. echelon (bataljon/batteri)	3. echelon (styrkens træn)
Pr. gevær	100 patroner	100 patroner	100 patroner
Pr. maskingevær	3.500 patroner	8.000 patroner	8.000 patroner
Pr. kanon	100 granater	110 granater	110 granater

Klokken 22:00 slår man lejer ved Bir Shola (Kort 2, Punkt 2). Natten igennem regner det kraftigt og

terrænet bliver særdeles vanskeligt fremkommeligt. Det besluttes derfor at lade panservognene vende tilbage til Mersa Matruh; man frygter, at det kan blive svært at få dem med tilbage til Mersa Matruh uden problemer, da de få veje i området vil blive for opkørte under og efter operationerne.

Krigere fra Den libyske Ørken, 1923.

Fra Expeditions to the Libyan Desert (Fliegel Jezerniczky).

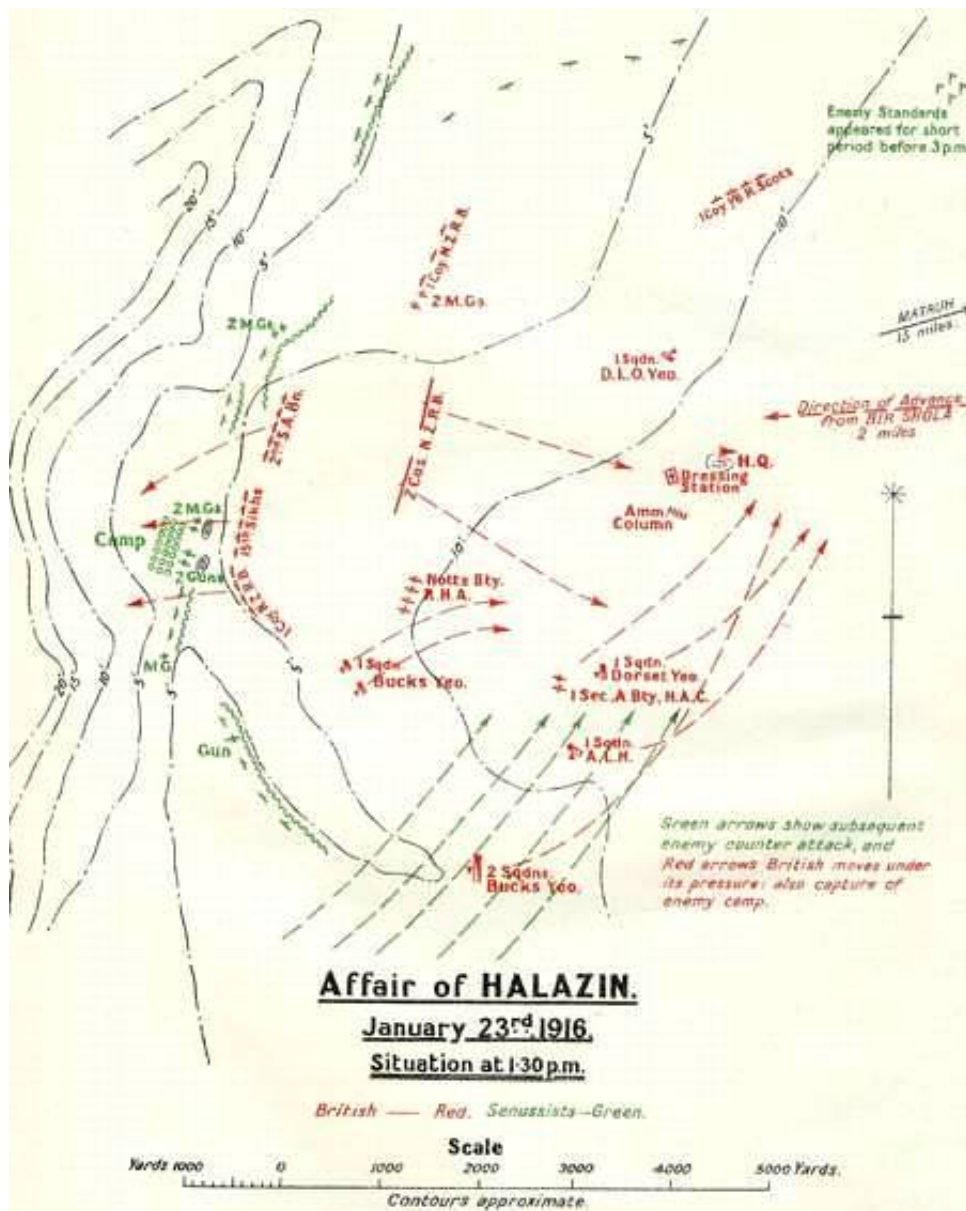
Ved daggry rykker styrken frem mod senussiernes lejr, der er fastlagt som en kompasretning. Trænet efterlades i lejren ved Bir Shola.

Klokken 08:30 åbner senussierne ild mod de forreste ryttere i Venstre Kolonne - A Eskadronen fra Australian Light Horse - der forstærkes af Buckinghamshire Yeomanry og halvbanneret fra Honourable Artillery Company.

Imens deployerer Højre Kolonne i angrebsformation, og rykker 10:00 frem med 15th Sikhs i spidsen, støttet af den sydafrikanske og newzealandske bataljon. Målet er det fjendtlige centrum, men atmosfæriske forstyrrelser (fatamorganaer) gør det i begyndelsen svært at stedfæstelse senussiernes stillinger præcist.

Senussiernes regulære bataljon, støttet af to bjergkanoner og fire maskingeværer, befinder sig i centrum, mens der på højre fløj er indsat en kanon og et maskingevær sammen med andre af senussiernes enheder. I løbet af dagen forstærkes højre fløj med Storsenussiernes livvagt.

Skydningen er præcis og effektiv, og da terrænet stort set var uden dækning, gav det store tab på engelsk side. Det lykkes flere gange for senussierne at udflankere de engelske enheder, ligesom kraftig ild på højre fløj for en tid tvinger rytteriet tilbage.

Kort 5: Træfningen ved Halazin, 23. januar 1916.
 Fra Kilde 1.

Efter råd fra Ja'far Pasha flygter Storsenusien fra lejren, for siden at begive sig mod syd til Jaghub og senere til Siwa (Kort 2, Punkt 7 og 8).

Klokken 14:45 erobres senussiernes stillinger i centrum; kampene ebber ud og resterne af senussierne enheder trækker sig tilbage mod et klippefyldt område mod nordvest.

Senussiernes lejr erobres og alle telte brændes ned. De engelske styrker er for udmattede til at forfølge fjenden, og tilbringer en kold nat i området, da terrænet forhindrer forsyningskøretøjerne i at nå frem. Næste morgen er der ingen tegn på, at senussierne vender tilbage til området og styrken trækkes tilbage mod Mersa Matruh, via Bir Shola.

De sårede transporteres tilbage på bærer, forsyningskøretøjer og artilleriets ammunitionsvogne. I nærheden af Bir Shola er der i mellemtiden etableret et feltlazaret, hvor de sårede tages under behandling. Styrken er tilbage til Mersa Matruh 28. januar 1916.

Tabel 1: Træfningen ved Halazin - fordeling af tab på engelsk side

Tab	Engelske tab		Indiske tab		Sydafrikanske tab		Newzealandske tab		I alt
	Officerer	Mandskab	Officerer	Mandskab	Officerer	Mandskab	Officerer	Mandskab	
Døde	--	3	--	19	1	7	--	1	31
Sårede	4	32	3	114	4	102	2	30	291

Senussiernes tab anslås til 200 døde og 500 sårede.

Generobringen af Sollum forberedes (februar 1916)

Med senussierne jaget på flugt beslutter den øverstkommanderende i Ægypten, general Maxwell, at indlede generobringen af Sollum. En egentlig sølandsætning er vanskeliggjort, da der i mellemtiden er udlagt miner i havnen. Det besluttes i stedet, at operationerne skal gennemføres over land, med Sidi Barrani som støtte- og forsyningspunkt. Generalmajor Peyton, der nu har overtaget kommandoen over Western Frontier Force, iværksætter som sin første handling etableringen af et forsyningspunkt ved Unjeila, midtvejs mellem Mersa Matruh og Sidi Barrani.

En kolonne på 800 kameler, sikret af 1st New Zealand Rifles (*Oberstløjtnant H.T. Fulton*) [47](#)), sendes 13. februar 1916 mod Unjeila, medbringende 28 dages rationer mv. til en styrke på 1.400 mand samt 200 heste (og de 800 kameler). Yderligere afsendes en kolonne forsyningskøretøjer fra Mersa Matruh, sikret af 2nd South African Infantry.

Træfningen ved Agagiya (26. februar 1916)

Kampagnens mest kendte træfning fandt sted den 26. januar 1916 ved Agagiya (Agagia), (Kort 2, Punkt 4) ca. 110 km vest for Mersa Matruh. Her angreb tre eskadroner fra Queen's Own Dorset Yeomanry (196 mand i alt) en styrke senussier, under kommando af Ja'far Pasha. Kamphandlingerne gjorde reelt en ende på senussiernes forsøg på at bemægtige sig herredømmet over kystegnene.

*Dorset Yeomanry angriber senussierne ved Agagiya, 26. februar 1916.
Efter maleri af Lady Butler; gengivelsen er fundet på Internettet.*

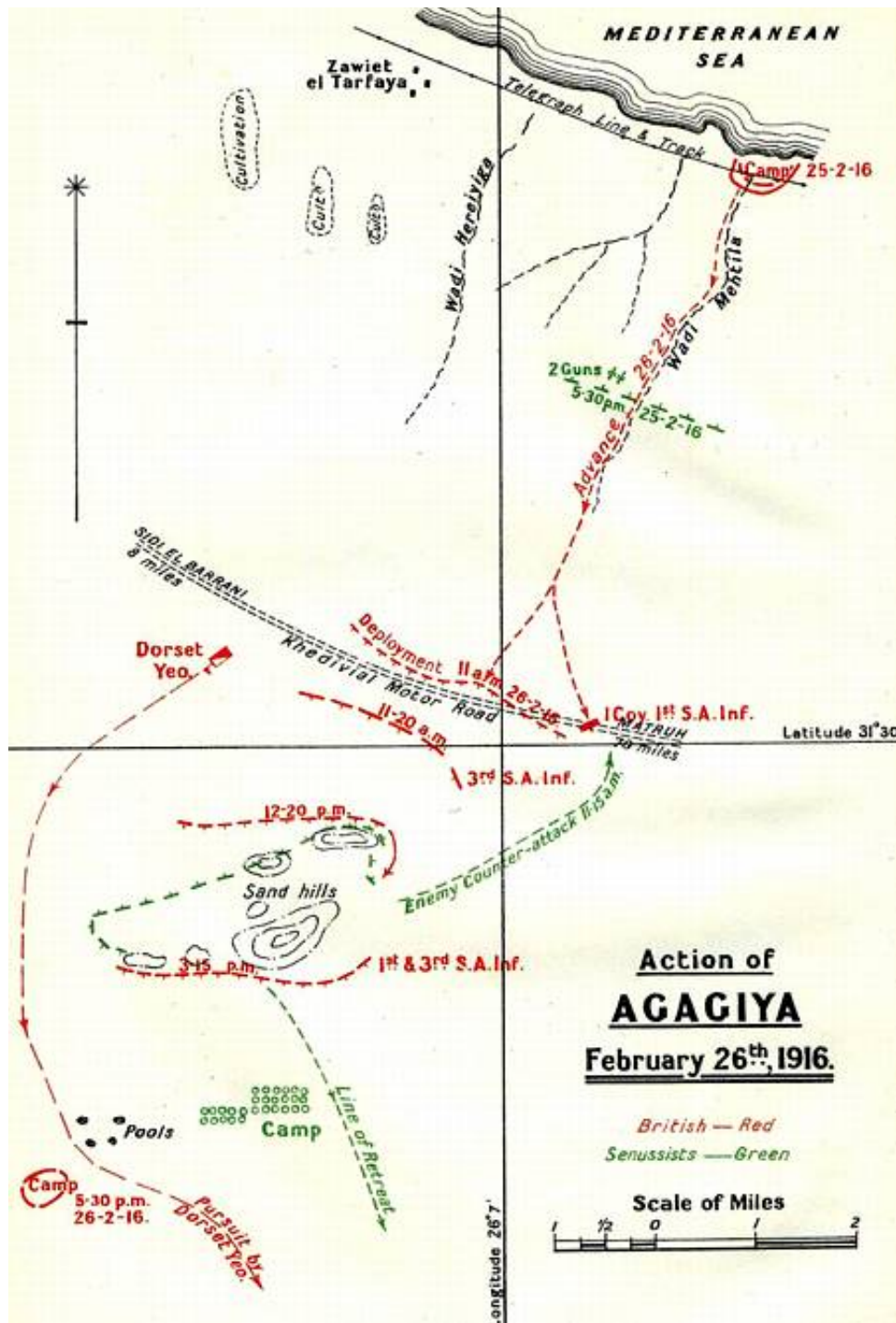
*Colonel Souter heading a charge of the Dorset Yeomanry
against Ja'far Pasha's defeated army at Agagiya.
Planchen er oprindelig udgivet i bogen
Deeds that Thrilled the Empire; her fra Cranston Art.*

Teksten til planchen lyder:

"As the Dorset Yeomanry galloped forward to charge the retreating enemy at Agagiya on the afternoon of February 26th 1915, three maxim guns came into action against them, but the men were splendidly led and faced the fire magnificently. When fifty yards from the enemy's position Colonel Souter gave the order to charge.

With a yell the Dorset's hurled themselves upon the enemy, who immediately broke. In the middle of the enemy's lines Colonel Souter's horse was killed under him, and, by a curious chance, his dying strides brought Colonel Souter to the ground within a few yards of Ja'far Pasha. Colonel Souter was alone except for Lieutenant Blaksley and Private Brown, who had also had their horses shot under them. The arrival of a machine gun section, however, saved the situation.

For their gallantry and the distinguished services which they had rendered, Colonel Souter was awarded the Distinguished Service Order, Lieutenant Blaksley the Military Cross and Private Brown the Distinguished Conduct Medal."

Kort 6: Træfningen ved Agagiya, 26. februar 1916.
Fra Kilde 1.

Dorset Yeomanry's angreb er indgående beskrevet på hjemmesiden Queen's Own Dorset Yeomanry - The Western Desert (Kilde 13).

Siden rummer bl.a. følgende dokumenter:

- En samtidig avisomtale: Charge of the Dorset Yeomanry - Unparalleled Bravery
- Et uddrag af to breve fra en delingsfører: Letters sent by Second-Lieutenant J.H. Blaksley
- Navne på modtagere af medaljer: Awards
- Navne på de faldne: Roll of Honour
- Navne på de sårede: List of Casualties.

Herudover findes en række fotografier og kort.

Se også Om 1st South African Infantry Brigade, 1915-1916

Chefen for 1st South African Infantry Brigade, brigadegeneral Henry Lukin, fører kommandoen over følgende enheder:

Angrebsstyrke

Bevogtning af lejren ved Unjeila

- 1st South African Infantry Regiment
 - 3rd South African Infantry Regiment
 - Dorsetshire Yeomanry (tre eskadroner)
 - Buckinghamshire Yeomanry (en eskadron)
 - Nottinghamshire Battery, Royal Horse Artillery (halvbatteri)
 - To panservogne
- 1st New Zealand Rifles
 - 1/6th Royal Scots

Senussiernes enheder bestod af resterne af Den regulære Bataljon (ca. 400 mand), Manfah Bataljonen (ca. 400 mand) samt resterne af Awlad Ali Bataljonen (anslået 200 mand), støttet af en bjergkanon samt tre maskingeværer. Yderligere ca. 500 mand indgik i styrken, men de enkelte afdelinger er ikke identificeret.

På det tidspunkt hvor Dorset Yeomanry gennemfører sit angreb, er senussiernes styrketal nede på ca. 150 mand og to maskingeværer, idet Den regulære Bataljon og bjergkanonen er beordret tilbage i løbet af eftermiddagen.

Tabel 2: Træfningen ved Agagiya - fordeling af tab på engelsk side

Tab	Engelske tab		Sydafrikanske tab		I alt
	Officerer	Mandskab	Officerer	Mandskab	
Døde	5	27	1	14	47
Sårede	2	24	5	106	137

De engelske tab er alle fra Dorset Yeomanry, mens de sydafrikanske tab udgør forskellen i forhold til de samlede tab.

Senussiernes tab anslås til 300-500 døde og sårede. Der blev taget 39 fanger, 60 kameler samt 40.000 patroner.

*Ja'far Pasha al-Askari, fotograferet i Sidi Barrani, efter tilfangetagelsen.
Fra Kilde 9.*

Under kampene blev Ja'far Pasha såret i højre arm af et sabelhug, og efterfølgende taget til fange; yderligere to tyrkiske officerer var blandt fangerne.

Efter tilfangetagelsen og foreløbig behandling ombord på kanonbåden (monitor) HMS HUMBER, blev Ja'far Pasha ført til Kairo og indsat i en fangelejr ved Maadi (Meadi) i Kairo.

HMS HUMBER.

Fra Armoured Gunboat (Jane's Fighting Ships for 1919).

HMS HUMBER var et af tre fartøjer, der oprindeligt var bygget til den brasilianske flåde og sejls på Amazon floden. Kanonbådene blev overtaget af den engelske flåde i 1914 og typen blev benævnt *Humber Class* [48](#)).

Ja'far Pasha på vej fra borde, sandsynligvis fra HMS HUMBER.
Fra Kilde 9.

Af Ja'far Pashas erindringer (Kilde 9) fremgår det, at den øverste ledelse ofte var uenig om strategien, og at oberst Nuri Bey jævnligt ændrede planerne.

Det var således Nuri Bey, der beordrede bl.a. Den regulære Bataljon væk fra området og efterlod Ja'far Pasha med den lille bagtrop på ca. 150 mand ved Agagiya.

Ja'far Pashas skildring af sin tid i Storsenusssiens tjeneste er den eneste kilde, der dækker situationen set fra denne side, informationen kan ikke bekræftes fra anden side.

Operationer ved Sollum (marts 1916)

Generobringen af Sollum og befrielsen af fangerne fra HMS TARA og HMT MOORINA er omtalt i Om engelske panservognsenheder i Ægypten, 1915-1917.

Efter senussiernes nederlag ved Agagiya er deres angreb stort set stoppet, og kun mindre enheder er fortsat aktive, specielt i den østlige del af Den libyske Ørken. I begyndelsen af april overgiver et større antal beduiner, primært fra Awlad Ali stammen, sig i Sollum.

Garnisonen i Sollum består fra april til maj 1916 af to bataljoner fra Composite Infantry Brigade (1/6th Royal Scots samt 2/7th eller 2/8th Middlesex Regiment), et kamelkompagni (det australske?), en kanodeling (to pjecer) fra Hong Kong and Singapore Mountain Battery, en panservognsenhed samt flyvemaskiner fra No. 17 Squadron, Royal Flying Corps.

Operationer i den østlige del af Ægypten

Mens de hidtidige omtaler af operationerne mod senussierne har koncentreret sig om den vestlige del af Ægypten, må det nævnes, at man i den østlige del koncentrerede en del enheder for at imødegå senussiernes sydlige angreb her.

Det kom som sådan ikke til større træfninger her, men mange mindre konfrontationer mellem forskellige patruljer.

Operationer mod Girba og Siwa Oaserne (februar 1917)

Kaptajn Claud H. Williams og en Ford Model T.
Fra Kilde 12.

De operationer, der endeligt bragte en ende på Senussi Opstanden, er omtalt i *Om engelske panservognsenheder i Ægypten, 1915-1917*.

Kaptajn Williams var tilknyttet de lette opklaringsenheder - Light Car Patrols - og foretog inden kampene omfattende studier af den vestlige del af Den libyske Ørken.

Resultatet blev dokumenteret i *Report on the Military Geography of the North-Western Desert of Egypt*, der gav værdifulde oplysninger om området, der for størstedelens vedkommende ikke var udforsket eller besøgt af europæere.

A Light Car Patrol in the desert.
Fra Kilde 12.

Rapporten udkom i 1919 og var hemmeligstemplet indtil 1963.

Kilde 12 omtaler rapporten og giver et spændende indblik i områdets geografi.

Afslutning

Storsenussien Said Mohammad al-Abid.
Fra bogen *The Road to Mecca*
af Muhammad Asad,
Max Reinhardt, London 1954,
set til salg hos Ctesiphon.

Selvom opstanden ikke gav senussierne de militære sejre eller det oprør blandt den ægyptiske befolkning, som man havde håbet på, så blev det reelle formål med den tyske og tyrkiske støtte til senussierne opfyldt. Frem til april 1917 lykkedes at fastholde engelske, franske og italienske enheder, med i størrelsesordenen 110.000 mand, i og omkring Den libyske Ørken, og derved hindre, at disse enheder blev indsat på andre frontafsnit.

Sidi Muhammad el-Idris (nevøen) overtager ledelsen af sekten og Said Mohammad al-Abid forlader Ægypten i august 1918. Ombord på en østrig-ungarsk undervandsbåd sejler han til Konstantinopel, hvor han får en fremtrædende plads i den tyrkiske propagandatjeneste.

Kilder

1. *History of the Great War, Military Operations Egypt & Palestine, Volume I, From the outbreak of war with Germany to June 1917* af generalløjtnant Sir George Macmunn og kaptajn Cyril Falls, HMSO, London 1927.
2. *Lawrence and the Arab Revolts* af David Nicolle, Osprey Men-at-Arms nr. 208, London 1989, ISBN 0-85045-888-9.
3. *Jihad made in Germany - Ottoman and German Propaganda and Intelligence Operations in the First World War* af Tilman Lüdke, LIT Verlag, Münster 2005, ISBN 3-82588-071-0.
4. Sir John Maxwell's Egypt Despatch (The Long, Long Trail); originaldokument (Gazette Online).
5. *VCs of the First World War - The Naval VCs* af Stephen Snelling, Sutton Publishing Ltd., Stroud/ Gloucestershire 2002, ISBN 0-7509-1395-9.
6. *The Royal Scots, 1914-1919* af Major John Erwing, Oliver and Boyd, London 1925.
7. *Honourable Artillery Company in the Great War 1914-1919* af major G. Goold Walker (red.), Seeley, Service & Co. Ltd., London 1930.
8. *With the Imperial Camel Corps in the Great War* af Geoffrey Inchbald; oprindeligt udgivet som

Camels and Others (1968) og *The Imperial Camel Corps* (1970), genoptrykt samlet af Leonaur Ltd. i 2005, ISBN 1-84677-007-6.

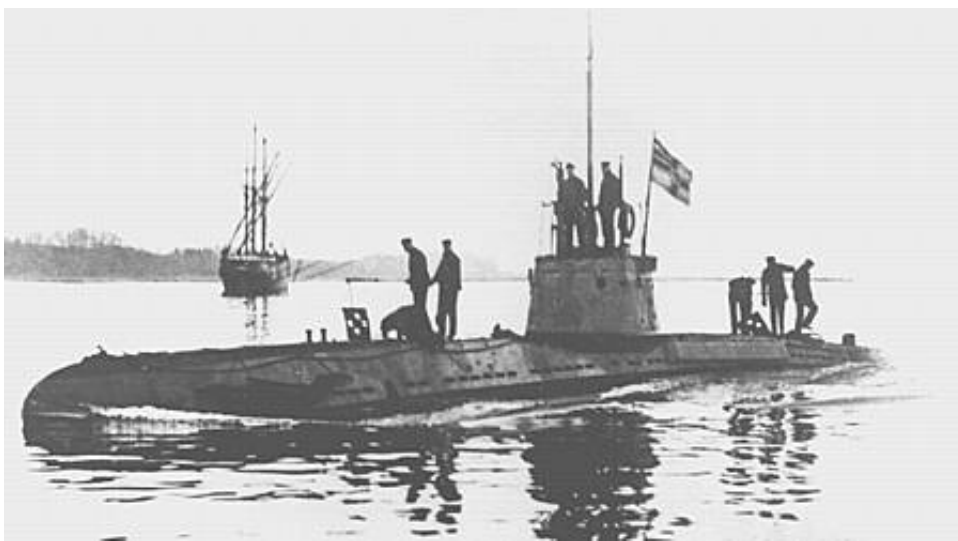
9. *A Soldier's Story - From Ottoman Rule to Independent Iraq - The Memoirs of Jafar Pasha Al-Askari (1885-1936)*, Arabian Publishing Ltd., London 2003, ISBN 0-9544792-0-3.
10. *The Sea and the Sand - The Story of HMS Tara and the Western Desert Force* af William Davies, Gwynedd Archives and Museums Service, Caernarfon 1988, ISBN 0-901337-48-X.
11. Senussi Campaign, Composite Australian Light Horse Regiment (Great War Forum).
12. *Deserts, Cars, Maps and Names* af Jim Harold (fra eSharp, Summer 2005, University of Glasgow)
13. *Queen's Own Dorset Yeomanry - The Western Desert / Agagia Campaign* (The Keep Military Museum).
14. Operations against the Senussi in the Western Desert (The Long, Long Trail)

Et glimt af Den libyske Ørken.

Fra *Die Welt des Islam - Von Marokko bis Persien* (Jaduland).

Efterskrift - Om undervandsbåde og kameler

Den tyske undervandsbåd UC-1, der var af samme klasse som UC-20.

Fra *SMS UB-2 (The Dreadnought Project)*.

Mindst to tyske undervandsbåde transportererede våbenforsyninger til senussierne, nemlig de tidligere minelægningsundervandsbåde UC-20 og UC-37 [49](#)), der var ombygget til transportfartøjer. Der knytter sig følgende fantastiske historie til disse både.

I juni 1918 transporterede UC-20, under kommando af *Oberleutnant Heinrich Kukat*, en ladning våben fra den østrig-ungarske havneby Pola (nu Pula i Kroatien) til Misrata (Misurata), øst for Tripoli i Libyen.

Den arabiske leder, der modtog våbnene, udtrykte sin taknemmelighed ved at overrække ubådens kaptajn en særlig gave ... en kamel! Kaptajnen, der var preusser, betragtede gaven som modtaget på Kejserens vegne, og ønskede at bringe den med sig tilbage, men hvordan transporterer man en kamel i en undervandsbåd?

Det første problem bestod i at få transporteret kamelen ud til undervandsbåden. Da våbnene var landsat ved hjælp af mindre gummibåde, lå det ikke lige for at kunne sejle kamelen tilbage på samme måde. Man fastgjorde derfor et tov om kamelens hals, og trak den efter en gummibåd ud til undervandsbåden. Undervandsbåden dykkede nu ned under kamelen, således at den kunne støtte på dækket. Herefter dykkede undervandsbåden ud igen og kamelen kunne nu ligge på dækket.

Sejladsen tilbage til Pola foregik nu således - og ganske langsomt - at undervandsbåden om natten sejlede neddykket, i periskopdybde, trækkende den svømmende kamel efter sig, mens man i dagslys sejlede uddykket med kamelen hvilende på dækket. En ganske ny oplevelse for begge parter!

Fra Pola blev kamelen sendt til Tyskland, og i alt tre kameler skulle vær transporteret på denne måde af UC-20 og UC-73.

Selvom historien næsten lyder for fantastisk til, at den kan være sand, siges det, at den stammer fra en bog skrevet af et af besætningsmedlemmerne på UC-20, Ernst Hashagen, hvis erindringer - *U-Boote westwärts! Meine Fahrten um England 1914-1918* - blev udgivet i 1931.

Min kilde til historien er et indlæg i Australian Light Horse Association's Forum - The Story of the Underwater Camel.

Per Finsted

Noter:

42) Kilderne oplyser ikke, hvorledes HMS CLEMATIS var bevæbnet. Se British Naval Guns (NavWeaps) for mulige typer.

43) Se Lieutenant-General William Eliot Peyton (Centre for First World War Studies).

44) Se Om 1st South African Infantry Brigade, 1915-1916.

45) Se The Imperial Camel Corps Brigade.

46) Se Om engelske ingeniørenheder i Ægypten, 1916-1917.

47) Styrken talte yderligere: et halvbatteri fra Nottinghamshire Battery, Royal Horse Artillery (halvbatteri), en deling fra Dorset Yeomanry, en signalsektion, et sanitetselement, et detachment ægyptiske pionerer samt to panservogne.

48) Se Humber Class (Battleship and Cruisers).

49) Se UC-20 og UC-73 (Uboat.net) for data om de to undervandsbåde. Se også artiklen The Central Powers submarines in the Mediterranean during WWI af Robert Derencin fra samme kilde.